

Dokument s plenarne sjednice

B9-0308/2021

2.6.2021

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen nakon izjava Vijeća i Komisije

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o odgovoru na globalni izazov bolesti COVID-19: učinci izuzeća od primjene Sporazuma WTO-a o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva na cjepiva, lijekove i opremu protiv bolesti COVID-19 te na povećanje proizvodnje i proizvodnih kapaciteta u zemljama u razvoju (2021/2692(RSP))

Helmut Scholz, Manon Aubry, Martin Schirdewan, Marc Botenga, Kateřina Konečná, Dimitrios Papadimoulis, Marisa Matias, Silvia Modig, Nikolaj Villumsen, João Ferreira, Malin Björk, Manuel Bompard, Idoia Villanueva Ruiz, Sira Rego, Miguel Urbán Crespo, Fernando Barrena Arza, Mick Wallace, Chris MacManus
u ime Kluba zastupnika The Left

Rezolucija Europskog parlamenta o odgovoru na globalni izazov bolesti COVID-19: učinci izuzeća od primjene Sporazuma WTO-a o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva na cjepiva, lijekove i opremu protiv bolesti COVID-19 te na povećanje proizvodnje i proizvodnih kapaciteta u zemljama u razvoju (2021/2692(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir manifest Svjetske zdravstvene organizacije o oporavku od pandemije bolesti COVID-19 s naglaskom na zdravlje i okoliš,
 - uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948. godine,
 - uzimajući u obzir Rezoluciju Opće skupštine UN-a od 3. travnja 2020. o globalnoj solidarnosti za borbu protiv koronavirusa (COVID-19),
 - uzimajući u obzir odluku Svjetske zdravstvene organizacije od 18. svibnja 2021. o potpori inicijativi za uspostavu pričuve za dijeljenje intelektualnog vlasništva u borbi protiv bolesti COVID-19,
 - uzimajući u obzir ažurirano izvješće Konferencije Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju iz ožujka 2020. o šoku koji će bolest COVID-19 izazvati u zemljama u razvoju,
 - uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 19. svibnja 2021. o ubrzanju napretka i borbi protiv nejednakosti u cilju iskorjenjivanja AIDS-a kao prijetnje javnom zdravlju do 2030.¹,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da se pandemija bolesti COVID-19 nastavlja širiti diljem svijeta, unatoč razvoju cjepiva, te da je globalni broj zaraženih osoba prešao 168,73 milijuna, dok je njih 3 653 063 umrlo;
- B. budući da si svijet ne može priuštiti ponavljanje katastrofe razmjera pandemije bolesti COVID-19, bilo da je ona izazvana sljedećom pandemijom ili da je posljedica sve veće štete za okoliš i klimatskih promjena;
- C. budući da je pravo na tjelesno i mentalno zdravlje temeljno ljudsko pravo; budući da svaka osoba, bez razlike, ima pravo na pristup modernoj i sveobuhvatnoj zdravstvenoj skrbi; budući da je univerzalno zdravstveno osiguranje jedan od ciljeva održivog razvoja koji su se sve potpisnice obvezale ostvariti do 2030., te da se izričito navodi u ciljevima br. 3, 13, 14 i 17;
- D. budući da se u članku 168. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) navodi da se „u utvrđivanju i provedbi svih politika i aktivnosti Unije osigurava visok stupanj

¹ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0250.

zaštite zdravlja ljudi”;

- E. budući da su sustavi javnog zdravlja pod velikim pritiskom kako bi osigurali odgovarajuću skrb za sve pacijente; budući da ti sustavi dobivaju sve manje financijskih sredstava te da se zanemaruju zbog procesa liberalizacije i privatizacije te desničarskih mjera štednje; budući da zbog toga mogu sve manje funkcionirati u redovnim ili izvanrednim situacijama, uključujući pri aktualnom izbijanju bolesti COVID-19;
- F. budući da se procjenjuje da dvije milijarde ljudi na svijetu nema pristup osnovnim lijekovima;
- G. budući da je cjepivo protiv dječje paralize došlo na tržište a da nije bilo patentirano i da je ta bolest sada iskorijenjena u mnogim regijama svijeta; budući da je južnoafrička vlada pod vodstvom Nelsona Mandele bila prisiljena iskoristiti dostupnost obveznog licenciranja kako bi se zalagala za cjenovno pristupačne i kvalitetne generičke ekvivalente i tako izbjegla plaćanje pretjeranih cijena multinacionalnim kompanijama koje koriste patente za liječenje HIV-a;
- H. budući da velike farmaceutske kompanije ne bi trebale profitirati od te pandemije nauštrb zdravlja ljudi; budući da cjepiva, lijekovi, oprema i dijagnostika za borbu protiv pandemije bolesti COVID-19 moraju biti istinsko globalno zajedničko dobro;
- I. budući da je više od 200 000 građana EU-a već podržalo europsku građansku inicijativu „Bez profitiranja od pandemije”, kojoj je cilj antipandemijska cjepiva i tretmane učiniti globalnim javnim dobrima kojima svatko može besplatno pristupiti;
- J. budući da je bolest COVID-19 pokazala međuovisnost ljudskog zdravlja i zdravlja našeg planeta; budući da je pojava zoonotskih bolesti (bolesti koje se prenose sa životinja na ljude) povećana uslijed klimatskih promjena i degradacije okoliša;
- K. budući da je razvoj bolesti COVID-19 pokazao da međunarodni sustav nije uspio osigurati jednak pristup cjepivima i drugim proizvodima potrebnima za borbu protiv pandemije;
- L. budući da je do danas 75 % cjepiva distribuirano u samo 10 zemalja, što dokazuje postojanje nepodnošljive nejednakosti u pristupu cjepivu između bogatih zemalja i zemalja u razvoju;
- M. budući da je prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije 19 proizvođača u desetak zemalja diljem Afrike, Azije i Latinske Amerike iskazalo interes za veću proizvodnju cjepiva mRNA; budući da se do ovog trenutka za proizvodnju cjepiva protiv bolesti COVID-19 koristi samo 40 % globalnih proizvodnih kapaciteta;
- N. budući da instrument COVAX do ovog trenutka nije zadovoljio očekivanja u pogledu procijepljenosti u zemljama u razvoju te da je 125 zemalja primilo samo 72 milijuna doza cjepiva, jedva dostatno za cijepljenje 1 % njihova stanovništva;
- O. budući da instrument COVAX ovisi o donacijama bogatih zemalja te proizvodnim kapacitetima velikih farmaceutskih poduzeća koja posjeduju patente za cjepiva te se njime ne podržavaju proizvodni kapaciteti zemalja u razvoju; budući da se

instrumentom COVAX ne pomaže zemljama u razvoju da prevladaju ovisnost o vrijednosnim i opskrbnim lancima proizvodnje cjepiva ili ovisnost o pristupu potrebnim sirovinama;

- P. budući da je u Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS) već ugrađena određena fleksibilnost kojom se zemljama omogućuje zaštita javnog zdravlja i povećava pristup lijekovima, primjerice korištenjem obveznih licencija; budući da su bogate članice Svjetske trgovinske organizacije (WTO), kao što su EU i njegove države članice, Japan, Švicarska i SAD, u prošlosti onemogućavale korištenje fleksibilnosti TRIPS-a u zemljama u razvoju kako bi zaštitile interese svojih farmaceutskih industrija;
 - Q. budući da je znatna količina javnih sredstava država članica i EU-a iskorištena za razvoj cjepiva; budući da unatoč tome što su na raspolaganje stavljena javna sredstva, EU i javne institucije ne mogu nadzirati uporabu licencija i tehnologija razvijenih zahvaljujući tim sredstvima;
 - R. budući da su u listopadu 2020. Indija i Južna Afrika WTO-u službeno podnijele prijedlog o privremenom izuzeću od primjene Sporazuma WTO-a o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva na cjepiva, lijekove, opremu i dijagnostiku u vezi s bolešću COVID-19; budući da je prijedlog podržalo više od 100 zemalja članica WTO-a, kao i više desetaka organizacija civilnog društva, kao i Parlament;
 - S. budući da, u skladu s nedavnom studijom koju je objavila organizacija Public Citizen u suradnji s Imperial Collegeom, zahvaljujući privremenom izuzeću koje bi obuhvaćalo patente cjepiva protiv bolesti COVID-19, bilo bi moguće proizvesti 8 milijardi doza cjepiva mRNA u jednoj godini, što bi zadovoljilo velik dio globalnih potreba za cjepivom;
 - T. budući da će svaka srednjoročna i dugoročna strategija za uspješnu borbu protiv bolesti COVID-19 tijekom idućeg desetljeća podrazumijevati globalne proizvodne pogone za proizvodnju cjepiva, što je dokazala borba protiv virusa HIV-a;
1. izražava duboko žaljenje zbog toga što se Komisija suprotstavila prijedlogu o privremenom izuzeću od primjene TRIPS-a koji su Indija i Južna Afrika podnijele WTO-u 2020., a koji je podržalo više od 100 članica WTO-a i koji bi, bude li prihvaćen, mogao doprinijeti povećanju svjetske proizvodnje cjepiva i spašavanju tisuća života;
 2. smatra da bi se izuzećem od primjene TRIPS-a zbog bolesti COVID-19 koji su podnijele Indija i Južna Afrika na odgovarajući način uklonile pravne prepreke koje stoje na putu prema maksimalnom povećanju proizvodnje i opskrbe medicinskim proizvodima potrebnima za cjepiva, liječenje i prevenciju bolesti COVID-19;
 3. žali zbog toga što ugovori koje je EU potpisao s farmaceutskim poduzećima ne uključuju klauzule o provedbi tehnoloških prijenosa u cilju globalnog povećanja proizvodnje cjepiva;
 4. ističe da je Komisija dosad odlučila omogućiti prijenos tehnologije za proizvodnju cjepiva samo na dobrovoljnoj osnovi, čime su umanjene mogućnosti za veću proizvodnju cjepiva u EU-u i diljem svijeta;

5. naglašava da je blokiranje tog izuzeća ozbiljna prepreka okončanju ove pandemije jer globalna nejednakost u pristupu cjepivima produljuje ovu zdravstvenu krizu i generira više rizika, uključujući rizik od pojave novih varijanti koje bi bile otporne na trenutna cjepiva ili bi ih izbjegle;
6. pozdravlja najavu američke administracije o namjeri da u WTO-u podrži privremeno izuzeće za patente cjepiva te se nada da će to privremeno izuzeće uskoro poprimiti oblik službenog pisanog prijedloga i konkretnog djelovanja u cilju povećanja globalne proizvodnje cjepiva; poziva SAD i druge države članice WTO-a da ukinu zabranu izvoza cjepiva i sirovina;
7. smatra da je brzo usvajanje privremenog izuzeća od primjene TRIPS-a ključno za povećanje globalne proizvodnje cjepiva protiv bolesti COVID-19, posebno u zemljama u razvoju, te za pomoć u borbi protiv pandemije bolesti COVID-19 i spašavanje tisuća života; ističe da se korištenje fleksibilnosti Sporazuma o TRIPS-u i izuzeće od njegove primjene na prava intelektualnog vlasništva ne isključuju međusobno, već su zapravo komplementarni;
8. poziva Komisiju da na svim razinama WTO-a podrži prijedlog za privremeno izuzeće od primjene TRIPS-a na prava intelektualnog vlasništva za cjepiva, lijekove, dijagnostiku i opremu za liječenje bolesti COVID-19 te da se bez odlaganja uključi u dopisnu raspravu;
9. svjestan je da je EU dao ključan doprinos u pogledu donacija za instrument COVAX, a inicijativa Tim Europa je s 1 milijardom eura podržala proizvodnju i pristup cjepivima, lijekovima i zdravstvenim tehnologijama u Africi; prima na znanje prijedloge koje je Komisija uputila WTO-u, kao što su osnivanje odbora za zdravlje i trgovinu u okviru WTO-a u cilju pripreme 12. ministarske konferencije WTO-a, ali smatra da bez jamčenja izuzeća od primjene TRIPS-a sve te mjere nisu dovoljno jake kako bi se odgovorilo na hitnu potrebu za povećanjem proizvodnje cjepiva u zemljama u razvoju;
10. žali zbog toga što su farmaceutska poduzeća odlučila da se neće dobrovoljno uključiti u pričuvu Svjetske zdravstvene organizacije za pristup tehnologijama u borbi protiv bolesti COVID-19 (C-TAP) u okviru koje se potiče dobrovoljno ustupanje intelektualnog vlasništva, tehnologije i podataka kako bi se podržala globalna razmjena i potaknula veća proizvodnja i opskrba medicinskim proizvodima za borbu protiv bolesti COVID-19; poziva EU da farmaceutskim poduzećima nametne obvezu da u okviru inicijative C-TAP podijele svoje tehnologije i patente te da bez odlaganja razmijene svoje znanje s industrijama zemalja u razvoju i trećih zemalja koje su već izjavile da su spremne doprinijeti proizvodnji cjepiva;
11. poziva međunarodne donatore i EU da diversificiraju kupnju cjepiva i da kupuju cjepivo od svih zemalja i/ili farmaceutskih poduzeća koja razvijaju cjepiva protiv bolesti COVID-19 koja je priznala Svjetska zdravstvena organizacija;
12. podsjeća da je osnaživanje javnog sustava za pružanje univerzalne zdravstvene skrbi najbolji način borbe protiv globalnih epidemija i zaštite naših društava te za rješavanje nejednakosti u pristupu zdravstvenoj skrbi; ističe da je trenutnom situacijom naglašena potreba za javnim nadzorom nad farmaceutskom industrijom i proizvodnjom medicinske opreme;

13. naglašava da je važno spriječiti pandemiju, kao i da je potrebno provesti preventivne strategije; podržava razvoj međunarodnog sporazuma o pandemijama pod okriljem Svjetske zdravstvene organizacije kako bi se ojačala otpornost na buduće pandemije; podržava preporuku Međuvladine znanstveno-političke platforme o bioraznolikosti i uslugama ekosustava (IPBES) o osnivanju međuvladinog vijeća na visokoj razini za sprečavanje pandemija koje bi doprinijelo olakšavanju suradnje među vladama;
14. poziva na potpunu provedbu načela „jedno zdravlje”, kojim se priznaje uska povezanost zdravlja ljudi, životinja i okoliša; podsjeća na važnost zdravlja u svim politikama; uviđa da pandemije proizlaze iz raznolikosti mikroba u prirodi te s dubokom zabrinutošću konstatira da se narušavanjem ekološkog sustava i neodrživom potrošnjom za koje je odgovoran čovjek te utjecajima klimatske krize uvelike povećava rizik od daljnjeg širenja zoonoza; ističe da je potrebno drastično pojačati napore da se globalno zatopljenje zaustavi na 1,5 stupnja te da se biološka raznolikost i prirodna staništa zaštite i obnove te da se osigura održiva potrošnja;
15. poziva da se u sve trgovinske sporazume uključi „europska sanitarna iznimka”, koja je prijavljena WTO-u i koja se odnosi na pristup patentima za medicinske strojeve i lijekove, kako bi se osiguralo da se prema zdravlju postupa drugačije nego prema drugim komercijalnim proizvodima; naglašava da ne bi trebalo uvoditi nikakva ograničenja u pogledu mogućnosti da države interveniraju u sektoru javnog zdravstva;
16. poziva na reformu Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnoga vlasništva kako bi zemlje globalnog juga mogle imati pravedan i cjenovno pristupačan pristup tehnologijama i lijekovima koji su im potrebni; poziva na izuzimanje lijekova za javno zdravlje iz patentnog sustava kako bi se zajamčilo da siromašne zemlje imaju zakonsko pravo proizvoditi i uvoziti generičke verzije životno važnih lijekova;
17. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.